

Sygn. akt VI Ga 150/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Sędziowie: SSO Renata Bober (spr.)

SSO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy ze skargi: F. K.

przeciwko: (...) Spółka jawna w W.

na skutek apelacji skarżącego od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie
V Wydziału Gospodarczego z dnia 13 grudnia 2013 r., sygn. akt V GC 1313/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie V Wydziałowi Gospodarczemu do dalszego prowadzenia, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ga 150/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 stycznia 2015r.

Skarżący F. K. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie w dniu 22 maja 2012r. w sprawie o sygn. V GNc 783/12 oraz o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w stosunku do niego i orzeczenie o zobowiązaniu przeciwnika skargi do zwrotu na jego rzecz kwoty wyegzekwowanej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia na podstawie w/w tytułu wykonawczego.

Jako podstawę prawną skargi wskazał na art. 401 pkt 2 kpc – tj. pozbawienie go jako pozwanego w sprawie o sygn. V GNc 783/12 możliwości działania, na skutek naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 133§1 kpc i art. 131 §1 kpc w zw. z § 8.2 (2) oraz §11.1 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 12.10.2010r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym oraz art. 139 § 1 kpc.

Skarżący wskazał, że z akt sprawy o sygn. V GNc 783/13 wynika, iż skierowana do niego przesyłka polecona zawierająca nakaz zapłaty została wysłana z R. w dniu 29 maja 2012r. Po raz pierwszy była awizowana w dniu 31.05.2012r., opatrzona została wówczas adnotacją „mieszkanie zamknięte”. Druga awizacja tej przesyłki budzi poważne zastrzeżenia. Pieczęć datownika wskazuje bowiem jako datę awizowania dzień 8.06.2012r., jednocześnie na pieczętce „awizowano powtórnie” widnieje późniejsza o trzy dni data – 11.06.2012r., nosząca wyraźne ślady

przerabiania. Brak również podpisu doręczającego przy drugiej awizacji, a na formularzu potwierdzenia odbioru brak podania przyczyny niedoręczenia przesyłki.

Okoliczności powyższe stanowią naruszenie wymienionych przez skarżącego przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a uchybienia dotyczące awizacji stawiają pod znakiem zapytania fakt, czy w ogóle faktycznie do niej doszło i czy jakakolwiek informacja na ten temat została umieszczona w jego skrzynce pocztowej. To zaś powoduje, że doręczenie powyższej przesyłki należy uznać za wadliwe.

Skarżący podał również, że w okresie ewentualnej awizacji nie przebywał w swoim (...) mieszkaniu i tym samym nie mógł odebrać przesyłki zawierającej nakaz zapłaty. W tym okresie, z uwagi min. na rozgrywany turniej Euro 2012 w W., przebywał w domu rodzinnym w P., którego jest współwłaścicielem, a więc nie mógł odebrać kierowanej do niego korespondencji.

Przyjęcie w takich okolicznościach skuteczności doręczenia prowadziłoby do absurdalnej konkluzji, że nie można opuszczać miejsca zamieszkania na okres dłuższy niż dwa tygodnie pod groźbą narażenia się na negatywne skutki prawne- w jego przypadku komorniczą egzekucję ogromnych kwot.

Skarżący stwierdził także, że gdyby wiedział o tym, że toczy się przedmiotowe postępowanie, z pewnością brałby w nim udział, choćby ze względu na wysokość dochodzonej pozew kwoty. O nakazie zapłaty dowiedział się natomiast dopiero z chwilą doręczenia mu w dniu 6 lutego 2013r. zawiadomienia Komornika Sądowego przy SR dla (...)o wszczęciu egzekucji.

Skarżący w uzasadnieniu pozwu wskazał również na szereg okoliczności, które, w jego ocenie winny skutkować oddaleniem w stosunku do niego powództwa w całości.

W odpowiedzi na skargę przeciwnik - (...) Sp. jawna w W. wniósł o odrzuceniu skargi jako nieopartej na ustawowej podstawie, ewentualnie o oddalenie skargi jako niezasadnej.

W uzasadnieniu podał, że co prawda skarżący wskazał, iż podstawę prawną jego skargi stanowi art. 401 pkt 2 kpc, to jednak w doktrynie oraz w orzecznictwie przyjmuje się, że brak ustawowej podstawy wznowienia zachodzi także wtedy, gdy okoliczności wskazane w skardze nie dają podstaw do przyjęcia, że podstawa wznowienia wystąpiła. Dominuje bowiem stanowisko, że skarga o wznowienie nie opiera się na ustawowej podstawie nie tylko wtedy, gdy podana w skardze podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wskazanych w art. 401, 401¹ lub 403 kpc, lecz także wtedy, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie takiemu wzorcowi, lecz w rzeczywistości nie wystąpiła.

Okoliczności przytoczone przez skarżącego w skardze nie dają natomiast podstaw do przyjęcia by został on pozbawiony możliwości działania w sprawie. Swoje twierdzenia o istnieniu podstawy do wznowienia opiera bowiem na tym, że w sprawie V GNc 783/12 nie została mu w sposób skuteczny doręczona korespondencja sądowa zawierająca nakaz zapłaty wraz z pozew, nawet poprzez tzw. doręczenie zastępcze w trybie art. 139 kpc. Okoliczności jednak dotyczące powyższych kwestii były już badane przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie na skutek rozpoznania zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 22 maja 2012r. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 20 czerwca 2013r. VI Gz 162/13 jednoznacznie przesądził, że w sprawie powyższej doszło do doręczenia zastępczego w trybie art. 139 § 1 kpc. Sąd ten stwierdził, że przesyłka sądowa zawierająca nakaz zapłaty i pozew została doręczona z upływem ostatniego dnia drugiego z siedmiodniowych terminów awizacji, tj. w dniu 18 czerwca 2012r. Mając na względzie przepis art. 365 § 1 kpc postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie w tym przedmiocie jest wiążące, a to powoduje, że skarga złożona w niniejszej sprawie, jako nieoparta na ustawowych podstawach podlega odrzuceniu stosownie do art. 401 § 1 kpc.

Okoliczność natomiast, że skarżący nie przebywał pod adresem doręczenia przesyłki nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania, a co najwyżej ewentualnego wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, czego jednak skarżący nie uczynił.

Przeciwnik skargi ustosunkował się również do żądania w pozostałym zakresie wskazując, że nawet na wypadek uznania przez Sąd Rejonowy, że skarga jest dopuszczalna i tak zasługuje ona na oddalenie albowiem zarzuty podniesione przez skarżącego co do zasadności roszczenia, nie mają wpływu na zaskarżone rozstrzygnięcie.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2013r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie oddalił skargę o wznowienie postępowania.

W uzasadnieniu stwierdził, że nakaz zapłaty wydany przeciwko skarżącemu został doręczony mu skutecznie na adres jego zamieszkania. Przesyłka pocztowa z nakazem i odpisem pozwu była prawidłowo awizowana w dniach 31.05.2012r. oraz 11 czerwca 2012r. Przesyłkę zawrócono w dniu 19 czerwca 2012r., czyli po upływie 7 dni liczonych od tej ostatniej daty. Powyższe doręczenie było więc skuteczne w myśl przepisu art. 135 kpc w zw z art. 139 kpc. Oceny w tej kwestii dokonał zresztą już Sąd Okręgowy rozpoznając zażalenie w sprawie VI Gz 162/13.

W ocenie Sądu Rejonowego nie zachodzą więc w sprawie żadne okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania, wskazane w art. 401 pkt 2 kpc, a nieprzebywanie przez pozwanego w miejscu zamieszkania nie ma wpływu na skuteczność doręczenia.

Skoro w toku postępowania nie potwierdziły się przesłanki z w.wym. przepisu w ocenie Sądu skargę należało oddalić na podstawie art. 412 § 2 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł skarżący zarzucając Sądowi I instancji:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności daty drugiej awizacji przesyłki zawierającej nakaz zapłaty i odpis pozwu,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy a mianowicie:
 - a. § 8.2 pkt 2 oraz § 11.1 rozp. Min. Spr. z dnia 12.10.2010r. w zw. z art. 139 § 1 kpc poprzez ich niezastosowanie, skutkujące bezzasadnym uznaniem za skuteczną drugą awizację skierowaną do skarżącego przesyłki zawierającej nakaz zapłaty i odpis pozwu i w konsekwencji uznaniem skuteczności doręczenia zastępczego,
 - b. art. 328 §2 kpc poprzez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu podstawy faktycznej i prawnej wyroku, w szczególności poprzez całkowite zignorowanie podniesionego w skardze zarzutu naruszenia § 8.2 pkt 2 oraz § 11.1 wspomnianego rozporządzenia, wadliwości drugiej awizacji oraz braku na kopercie zawierającej przesyłkę przeznaczoną dla skarżącego wymaganych prawem adnotacji doręczającego,
 - c. art. 401 pkt 2 kpc poprzez jego niezastosowanie, skutkujące odmową wznowienia postępowania mimo istniejących ku temu ustawowych przesłanek,
 - d. art. 411 §2 kpc poprzez jego wadliwe zastosowanie, polegające na orzeczeniu oddalenia skargi wyrokiem w sytuacji, gdy w ocenie Sądu nie występowały przesłanki do wznowienia postępowania,
3. obrażę art. 45 ust 1 oraz art. 78 Konstytucji RP poprzez naruszenie przysługujących skarżącemu i gwarantowanych Konstytucją prawa do sądu i sprawiedliwego rozpoznania sprawy oraz prawa do zaskarżania orzeczeń wydanych w I instancji.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie skargi o wznowienie postępowania w całości poprzez uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w stosunku do niego, a także orzeczenie o zobowiązaniu przeciwnika skargi do zwrotu wyegzekwowanych dotychczas kwot, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację przeciwnik wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, podtrzymując w zasadzie w uzasadnieniu odpowiedzi dotychczasowe stanowisko w sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty apelacji w części należało uznać za uzasadnione, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do dalszego prowadzenia Sądowi I instancji – z powodów następujących:

Na wstępie wskazać trzeba, że kontrolując oparcie skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie sąd bada, czy twierdzenia skargi stanowią taką właśnie podstawę, a jeśli wskazana podstawa została sformułowana w sposób odpowiadający ustawie – ale w rzeczywistości nie występuje - skarga powinna zostać odrzucona na mocy art. 410 § 1.

Przesłanka do odrzucenia skargi o wznowienie postępowania zachodzi bowiem nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia sformułowana została w sposób nie odpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w skardze okoliczności wprawdzie odpowiadają podstawie wznowienia – jednak w rzeczywistości nie istnieją. Pogląd powyższy powszechnie jest obecnie prezentowany w judykaturze i w piśmiennictwie (tak Sąd Najwyższy min. w postanowieniu z 18.01.2014r. IV CZ 37/14 , z 3.06.2014r. II UZ 4/14 , z 28.02.2014r. IV CZ 126/14).

W niniejszej sprawie więc, stwierdzając, że wskazana przez skarżącego podstawa w rzeczywistości nie występuje (przy przyjęciu skutecznego doręczenia pozwanemu przesyłki sądowej) Sąd I instancji winien był więc skargę odrzucić, nie zaś oddalić.

Trzeba też zaznaczyć, że w art. 401 pkt 2 kpc chodzi o takie pozbawienie strony możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania określoną w art. 379 pkt 5 kpc, a więc gdy wskutek wadliwego działania sądu doszło do całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, czyli gdy znalazła się ona w takiej sytuacji, która uniemożliwiała, wbrew jej woli, popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej. Z taką sytuacją mamy do czynienia również w wypadku wadliwego przyjęcia przez sąd doręczenia korespondencji, w sytuacji, gdy nie było podstawy do zastosowania przepisu art. 139 kpc.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie uzasadniając swoje orzeczenie przyjął, jak wspomniano, że w rzeczywistości podstawa do wniesienia skargi nie występuje, gdyż w okolicznościach niniejszej sprawy przyjąć należało doręczenie zastępcze w trybie art. 139 § 1 kpc nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym na adres zamieszkania pozwanego F. K..

Sąd podkreślił, że kwestia ta była już przedmiotem badania i oceny Sądu Okręgowego, który wypowiedział się w tym przedmiocie rozpoznając zażalenie wniesione w sprawie V GC 1105/12 na nadanie powyższemu nakazowi klauzuli wykonalności.

Zauważyć trzeba jednak, że rozstrzygając wskazane wyżej zażalenie Sąd Odwoławczy miał na względzie jedynie materiał dowodowy zgromadzony w w.wym. sprawie na określonym etapie postępowania, odnosząc się wyłącznie do zarzutów zażalenia na to postanowienie. Powyższe nie oznacza aby Sąd rozpoznając skargę o wznowienie postępowania nie mógł dokonać ustaleń odmiennych, opierając się na dodatkowych okolicznościach i dowodach ujawnionych w toku postępowania i sformułowanych w związku z nimi zarzutach – co miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

W postępowaniu apelacyjnym przeprowadzony został bowiem zawnioskowany przez apelującego dowód z informacji udzielonej przez operatora pocztowego w przedmiocie dotyczącym zarówno dat awizacji przedmiotowej przesyłki jak i sposobu w jakim awizacje te były odnotowywane. Z informacji udzielonej w sprawie przez (...)w W. z dnia 26 listopada 2014r. (k. 207) wynika, że pierwszej awizacji przesyłki o numerze (...) dokonano w dniu 31 maja 2012r., a powtórnej w dniu 10 czerwca 2012r. Powyższa informacja więc sprzeczna jest z adnotacjami poczynionymi na kopercie przez doręczyciela, w których stwierdzono, iż pierwsza awizacja miała miejsce w dniu 31 maja 2012r., druga wynikająca z odcisku datownika miała miejsce w dniu 8 czerwca 2012r. (datę tą poprawiono ręcznie na dzień 11 czerwca 2012r).

W tym miejscu trzeba ponownie podkreślić, że doręczenie przewidziane w art. 139 § 1 kpc oparte jest na domniemaniu, że pismo sądowe dotarło do rąk adresata i że w ten sposób doręczenie zostało dokonane prawidłowo. Domniemanie

może być jednak przez stronę obalone, a adresat może dowodzić, że pisma nie otrzymał i o nim nie wiedział, gdyż nie został o nim zawiadomiony przez urząd pocztowy, w którym przesyłka była złożona. Skuteczność doręczenia pisma sądowego przez jego złożenie w urzędzie pocztowym warunkuje stwierdzenie, że adresat w sposób nie budzący wątpliwości został zawiadomiony o nadejściu tego pisma oraz o miejscu, w którym może je odebrać. Brak tego zawiadomienia, jak też wątpliwość czy dotarło ono do adresata czyni doręczenie bezskutecznym (tak SN w post. z dnia 24.01.2002r. sygn. III CKN 66/01, czy też w post z dnia 21.06.1988r, sygn. III CRN 172/88).

Dolegliwe bowiem skutki procesowe, jakie wiążą się dla adresatów takiego rodzaju sposobu doręczenia jak per aviso wymagają rygorystycznego przestrzegania wymogów przewidzianych w art. 139 kpc oraz w rozp. Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym. Naruszenie tych wymogów przez doręczyciela – czynić musi doręczenie nieskutecznym (tak SN w post z dnia 3.07.2008r. sygn. IV CZ 51/08).

W sytuacji więc, jak w niniejszym przypadku, a więc podawania trzech różnych dat powtórnej awizacji przesyłki (data wskazana w informacji Poczty Polskiej przypada zresztą na niedzielę, a więc dzień w którym awizacja ta nie mogła mieć miejsca) – musi ostatecznie prowadzić do przyjęcia, że domniemanie doręczenia przesyłki zostało przez skarżącego obalone.

Jeszcze raz podkreślić trzeba, że kwestia ta nie była przedmiotem oceny Sądu Odwoławczego przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, bowiem w postępowaniu zażaleniowym nie został przeprowadzony dowód z informacji o terminach awizacji przesyłki. Dowód taki wprawdzie nie został zgłoszony również przez skarżącego w skardze o wznowienie postępowania (zawnioskowany został dopiero w postępowaniu apelacyjnym), jednak w ocenie Sądu Okręgowego wykładni zawartego w art. 381 kpc wyrażenia „potrzeby zgłoszenia nowych faktów i dowodów” nie może być oderwana od okoliczności konkretnego wypadku i nie może stanowić przeszkody do wyświetlenia podstawowych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, gdy niezbędny ku temu wniosek w postępowaniu apelacyjnym został jednak zgłoszony (tak min. SN w post z dnia 17.02.2004r., sygn. III CK 226/02). Istotne w sprawie jest również, że zarówno składając zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 20 grudnia 2012r. (uzupełnione pismem z dnia 11 marca 2013r.), jak również wnosząc skargę o wznowienie postępowania F. K. nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a pełnomocnictwo radcy prawnego złożone zostało w sprawie dopiero w dniu 24 lipca 2013r.

Reasumując, wykazane w postępowaniu apelacyjnym nieprawidłowości dotyczące terminu drugiej awizacji przesyłki, w świetle w zasadzie jednolitego stanowiska judykatury co do konieczności restrykcyjnej wykładni przepisów o doręczeniu, powodować muszą, że doręczenie F. K. per aviso przesyłki zawierającej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w sprawie V GNc 783/12 z dnia 22 maja 2012r. - nie było skuteczne, co powoduje konieczność przyjęcia, że zaistniała przesłanka wskazana przez skarżącego w uzasadnieniu skargi o wznowienie postępowania, tj. pobawienia go możliwości działania, na skutek naruszenia przepisów prawa, tj. art. 133§1 kpc, art. 131 § 1 kpc w zw. z § 8 pkt 2 (2) oraz § 11.1 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 12.10.2010r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym, a także art. 139 § 1 kpc.

To zaś powoduje, że Sąd I instancji winien przystąpić do merytorycznego rozpoznania skargi przewidzianego w przepisie art. 412 § 1 i 2 kpc.

Zaznaczyć trzeba, że dopiero na tym etapie Sąd uchylając lub zmieniając wyrok - na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego (art. 415 kpc).

Mając na względzie powyższe (nie odnosząc się już do pozostałych zarzutów apelacji jako nie mających wpływu na rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie) orzeczono jak w sentencji stosownie do art. 386 § 1 kpc (zmiana orzeczenia poprzez uchylenie), pozostawiając Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 108 § 2 kpc.